

امین‌الضرب‌های صنایع نساجی و پوشاک ایران

داستان زندگی کارآفرینان نساجی و پوشاک کشور
که در هفت دوره جشنواره امین‌الضرب جایزه دریافت کردند

اشاره:

امین‌الضرب لقبی است که در دوران پادشاهی قدیم، به اشخاص بانفوذی تعلق می‌گرفت که امین پادشاهان و سلاطین در ضرب سکه بودند. در هر دوره‌ای شخصی که مسئول ضرب سکه رایج کشور می‌شده را امین دارالضرب (به اختصار امین‌الضرب) می‌گفتند، اما امروز وقتی گفته می‌شود «امین‌الضرب» منظور یک نفر است: «حاج محمدحسین خان مهدوی امین‌الضرب» کارآفرین موفق ایرانی، نماد تجارت مدرن در ایران و مؤسس اتاق بازرگانی تهران که امین‌الضرب دربار مظفری بود.

محمدحسین امین‌الضرب (۱۲۵۱ تهران - ۲۵ آذر ۱۳۱۱ تهران)، سرمایه‌دار ایرانی در دوره قاجار و پهلوی، بانی صنعت برق در ایران و نماینده مجلس شورای ملی بود.

امین‌الضرب در دوره زمامداری مظفرالدین‌شاه اولین دستگاه تولید برق را از روسیه خرید و به این شکل، برق وارد ایران شد.

به همین دلیل به او «پدر برق ایران» لقب داده‌اند. وی از سال ۱۳۰۶ الی ۱۳۱۱ ریاست اتاق تجارت تهران را بر عهده داشت.

بودند. باغ ضربخانه تهران که اکنون در حوالی خیابان پاسداران است و بیشتر به عنوان سه‌راه ضربخانه می‌شناسیم، از میراث این خانواده است که هم‌اکنون به بانک مرکزی تعلق دارد. همچنین ماندگارترین یادگار او، تأسیس اتاق تجارت تهران است که در حال حاضر با عنوان اتاق بازرگانی و صنایع و معادن شناخته می‌شود.

۴ جایزه امین‌الضرب چیست؟

به گزارش آینده‌نگر، اتاق بازرگانی هر ساله مراسمی تحت عنوان نشان امین‌الضرب برگزار می‌کند که اولین جشنواره امین‌الضرب در سال ۱۳۹۵ برگزار شد و در این سال اولین نشان امین‌الضرب توسط اتاق بازرگانی به کارآفرینان برجسته کشور اهدا شد. تندیس امین‌الضرب از چهار بال تشکیل شده که از بال پرندگان الهام گرفته شده است و در واقع به صورت نمادین به چهار بخش اصلی اتاق یعنی صنعت، معدن، بازرگانی و کشاورزی دارد.

از میان کارآفرینان معتبر این رویداد، صنعتگران و چهره‌های شناخته شده‌ای از صنایع نساجی و پوشاک کشور نیز حضور چشمگیر دارند که در این گزارش به ۱۰ برگزیده این صنعت طی هفت دوره برگزاری جشنواره امین‌الضرب اشاره می‌شود.

در سال ۱۳۳۸ قمری به همراه عده‌ای از تجار هیأت اتحاد تجار را تشکیل داد و ریاست آن را بر عهده گرفت، پس از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ به دستور سیدضیاء دستگیر شد و به زندان افتاد. پس از سقوط سید ضیا از زندان آزاد و در دوره‌های هفتم، هشتم و نهم مجلس شورا و مجلس مؤسسان به نمایندگی برگزیده شد.

امین‌الضرب صاحب نخستین کارخانه برق تهران بود و به همین دلیل به امین‌الضرب «پدر برق ایران» لقب داده‌اند. همچنین برای نخستین بار تلاش کرد کارخانه ذوب‌آهن را به ایران آورد. او تاجری مشروطه‌خواه و تجددطلب بود و مهم‌ترین یادگار او تلاش برای توسعه تجارت بخش خصوصی است. خاندان امین‌الضرب (پدر و پسر) خدمات زیادی را به اقتصاد کشور کردند و پیشرفت صنایع ایران تا حدودی مرهون خدمات این دو شخص است. اسناد موجود نشان می‌دهد که امین‌الضرب‌ها منشأ تأسیس مجالس تجارت در دوران قاجاریه و ایجاد رابطه اداری و حقوقی با دولت بودند. آنها به خاطر فعالیت‌های مختلف اقتصادی جزو دولتمردان اقتصادی کشور و به خاطر سرمایه‌گذاری و عدم کمک دولت در زمره اربابان صنایع بخش خصوصی

زنده یاد حسن تهرانی، مدیر کارخانه تهران بافت

حسن تهرانی فرزند حاج رضا تهرانی، بنیانگذار کارخانه تهران بافت است. کارخانه‌ای که تاریخ آن از یک ماشین دستی در خیابان مولوی تهران آغاز می‌شود. در سالگرد ۱۳۳۳ سالگی اتاق تهران و نخستین جشن امین‌الضرب با اهدای نشان و لوح از حسن تهرانی تقدیر شد. او در سال ۱۳۰۸ در تهران به دنیا آمد و در همین شهر تحصیل کرد. حسن تهرانی در کنکور سراسری و در رشته حقوق در دانشگاه تهران پذیرفته شد و تحصیل خود را تا مقطع دکتری ادامه داد. او به عنوان وکیل پایه یک دادگستری مجوز کار گرفت و در کنار تحصیل از جوانی در کارخانه کشفایی پدر هم کار می‌کرد. در سال ۱۳۲۸ خانواده تهرانی کارخانه را به خیابان خراسان منتقل و در سال ۱۳۳۲ منطقه وسیع‌تری را در خیابان ری جنب بیمارستان بازرگانان برای توسعه کار انتخاب کردند. در سال ۱۳۴۶ کارخانه تهران بافت به کیلومتر ۸ جاده کرج منتقل شد. همچنین در سال ۱۳۸۳، حسن تهرانی کارخانه ابریشم بود گیتی را که کارخانه‌ای مدرن بود خریداری کرد.

ساخت مدرسه، بیمارستان و راهاندازی صندوق‌های قرض‌الحسنه در کنار رسیدگی مداوم به وضعیت معیشتی کارگران و کارمندان شرکت تهرانی، از جمله نقاط روشن کارنامه اوست. در دهه ۸۰ با افزایش مشکلات واحدهای نساجی در کشور، حسن تهران هردو کارخانه خود را پس از ۷۰ سال کار بست.

زنده یاد عزیزالله علاءالدینی، از بنیانگذاران پتوی گلبافت

فرزند خانواده‌ای پارچه‌فروش بود که توانست در حجره پدر رسم و راه کاسبی را بیاموزد. با توجه به تجربه سال‌ها کار در کنار پدر کم‌کم در کنار بنکداری کار را توسعه داد و تجارت قماش و پارچه و واردات از کشورهای ژاپن، کره، آلمان و... را هم شروع کرد و خیلی زود توانست در بازار بزازهای تهران اسم و رسمی برای خود

پیدا کند. عزیزالله از سال ۱۳۴۴ وارد صنعت شد. او در آغاز کارخانه لعاب را برای تولید قوری و کتری راهاندازی کرد و بعد در سال ۱۳۴۸ با جمع دیگری کارخانه گلبافت را ساخت. حاج عزیزالله علاءالدینی آن زمان تنها ۳۵ درصد از سهام شرکت گلبافت را که تولیدکننده پارچه جیر، چرم و... بود، در اختیار داشت.

غیر از این، او از سال ۱۳۵۰ با حاج اصغر حاج ییابا کارخانه دیگری با عنوان شوقاژ کار را تأسیس کرد که تولیدکننده دیگ سوفاژ است و عزیزالله علاءالدینی در آن ۲۵ درصد سهم دارد. عزیزالله علاءالدینی در دوره مبارزه با رژیم شاه با مؤتلفه اسلامی همراه شد و حتی برای دیدار با امام خمینی به عراق و پاریس رفت. پس از انقلاب او به مدت شش سال مدیرعامل کارخانه شوقاژ کار شد که خود، این سال‌ها را ارزشمندترین دوران کاری‌اش می‌داند. در سال ۱۳۶۵، از کارخانه شوقاژ بیرون آمد و به فعالیت‌های نیکوکارانه پرداخت. در نیمه دهه ۷۰، شرکت او به بزرگترین تولیدکننده پتو در کشور تبدیل شد. علاءالدینی در سال ۱۳۹۷ درگذشت.

محمدعلی رجالی، بنیانگذار ظریف مصور

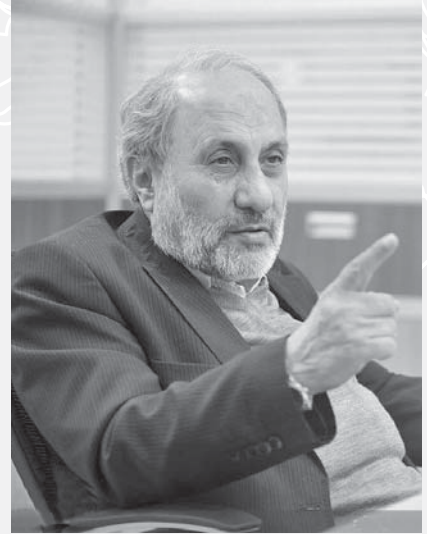
این روزها شاید کمتر کسی از ما نسبت به محصولات کارخانه رجالی اقبالی نشان دهد اما ظریف مصور همچنان با قدرت به فعالیت اقتصادی‌اش ادامه می‌دهد. این کارخانه را محمدعلی رجالی بنیان گذاشته است. مرد پرتلاشی که از کودکی شغ اقتصادی قوی داشت و کار می‌کرد. او زمانی که ۹ ساله بود، بوفه مدرسه را اجاره کرده بود و به بچه‌های مدرسه خوراکی می‌فروخت. محمدعلی رجالی در سن ۱۷ سالگی در یک مغازه پتوفروشی کار می‌کرد اما اولین شغل جدی او کار در فروشگاه کفش ملی بود. رجالی در سال‌های پیش از پیروزی انقلاب با توجه به ارتباط خود و پدرش با علمای اصفهان از فعالان سیاسی و انقلابیون اصفهان بود. او این سال‌ها در کنار دکان پتوفروشی، تجارت هم می‌کرد اما همیشه به دنبال راهاندازی کاری بزرگ و مستقل بود. او دو سال بعد از انقلاب به دنبال اجرایی کردن ایده خود رفت و توانست اولین کارخانه تولید موکت در کشور را با نام «ظریف مصور» راهاندازی کند. از کارهای بزرگ محمدعلی رجالی، خودکفایی در تأمین مواد اولیه تولید موکت بود. او حتی نخستین پتروشیمی بخش خصوصی را در سال ۱۳۷۹ راهاندازی کرد و این واحد تا سال ۱۳۸۵ به بهره‌برداری رسید. او تاکنون بیش از ۲۰ واحد صنعتی و تولیدی راهاندازی کرده است. محمدعلی رجالی رمز موفقیت خود را «کار گروهی» می‌داند. اکنون بیش از ۲ هزار نفر در مجموعه‌های صنعتی او کار می‌کنند.

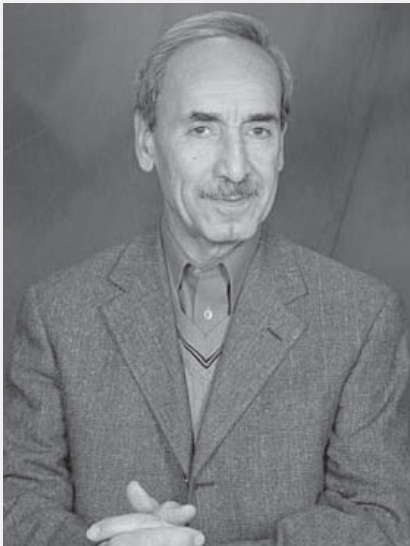
مهندس علینقی خاموشی؛ پیشکسوت نساجی

مهندس علینقی خاموشی از جمله فعالان اقتصادی بود که به عنوان نماینده امام خمینی (ره) پس از پیروزی انقلاب اسامی همراه با مرحوم عسکراولادی، عالی نسب و کارآفرین نیکوکار علامیرمحمدصادقی به اتاق بازرگانی آمد. خاموشی در سال ۱۳۱۸ در مشهد به دنیا آمد و در خانواده‌ای مذهبی و سیاسی رشد کرد. پدر او از کسبه متوسط بازار تهران و معتمد همه بود.

مدتی در کارخانه نساجی مقدم کار کرد و بعد به سربازی رفت. پس از سربازی تصمیم گرفت برای تحصیل به انگلستان برود و در رشته نساجی درس بخواند. این دوره باعث شد او به مهندس نساجی تمام‌عیری تبدیل شود. خاموشی علاوه بر تحصیل و کار اقتصادی به سیاست هم علاقه داشت. همین پای او را به موقوفه اسلامی باز کرد و باعث آشنایی او با اشخاصی مثل مهندس بازرگان، شهید بهشتی، شهید مطهری و مرحوم سحابی شد. علینقی خاموشی سرانجام با پیروزی انقلاب اسلامی فعالیت‌های سیاسی‌اش را توسعه داد اما در سال ۱۳۶۴، در انتخابات اتاق بازرگانی شرکت کرد و در دور اول به عنوان رئیس اتاق انتخاب شد. او ۲۷ سال در این سمت ماند و در مجلس شورای اسلامی، دوره چهارم، هم نماینده مردم تهران بود. از خاموشی به دلیل فعالیت در صنعت نساجی به عنوان پیشکسوت با اهدای نشان و لوح امین‌الضرب تقدیر شد.

مهندس رضا حمیدی؛ بنیانگذار گروه صنعتی مشهد

مهندس رضا حمیدی متولد ۱۳۱۹ مشهد در خانواده‌ای پرجمعیت و مذهبی است. وی از کودکی کار را شروع کرد و به خصوص تابلستان‌ها که مدرسه تعطیل بود سر کار می‌رفت. او بعد از حدود ۲۰ سال کار در بازار و فضای کسب و کار مشهد در نهایت به فکر تاسیس کارخانه تولید فرش ماشینی در ۳۷ سالگی افتاد. راهاندازی مجموعه فرش مشهد دو سال پیش از وقوع انقلاب و گسترش این مجموعه بعد از پایان جنگ تحمیلی و تاسیس کارخانه‌های صنعتی دیگر از سوی رضا حمیدی در نهایت به شکل‌گیری گروه صنعتی مشهد در دهه ۷۰ منجر شد که بیش از ۲۶۰۰ نفر به صورت مستقیم در مجموعه‌های صنعتی آن مشغول به کار هستند. وی کارخانه ریسندگی را برای تامین بخشی از نیاز نخ اکریلیک مجموعه در دستور کار قرار داد و بعد از آن در ابتدای دهه ۷۰، «فرش نگین» را راهاندازی کرد. او برای کامل کردن چرخه تولید و تامین مواد اولیه در مجموعه صنعتی مشهد، شرکت رنگرزی مشهد را در سال ۱۳۷۲ افتتاح کرد. اما در کنار فرش مشهد مشهورترین برند گروه صنعتی مشهد، چرم آن است. علاوه بر این‌ها وی، شرکت نساجی لاله مهرگان را در سال ۱۳۷۷ راهاندازی کرد که دومین تولیدکننده پتوی سیلک در ایران است. آخرین مجموعه صنعتی که رضا حمیدی در گروه مشهد راهاندازی کرده کارخانه تولید «حوله یاس سپید» بود. او در حوزه خیریه و مسئولیت اجتماعی هم بسیار فعال است. او در پنجمین دوره جشنواره امین‌الضرب، تندیس امین‌الضرب را دریافت کرد.

زنده‌یاد اکبر لاجوردیان، از بنیان‌گذاران گروه صنعتی بهشهر، کارخانه پلی‌اکریل، مخمل کاشان و...

اکبر لاجوردیان در سال ۱۳۰۲ در خانواده‌ای تاجرپیشه در کاشان به دنیا آمد. پدرش سید محمد لاجوردیان و برادرش سید محمود از فعالان اقتصادی و تجار مهم کاشان و حتی ایران بودند. لاجوردیان ۱۷ ساله بود که سید پدرش ۱۰ هزار تومان سرمایه اولیه به او داد تا کار مستقلش را شروع کند. اکبر لاجوردیان از سال ۱۳۲۷ تا ۱۳۵۸ در کناربرادر و برادرزاده‌هایش با مشارکت هم توانستند به بسیاری از صنایع ورود، شرکت صنایع بهشهر را راهاندازی و تعدادی کارخانه تاسیس کنند و برای چند دهه از کارآفرینان پیشرو کشور باشند. اکبر لاجوردیان از پیشگامان صنعت نساجی در کشور و موسس بسیاری از کارخانه‌های مهم نساجی در کاشان است. او از سال ۱۳۴۰ و همزمان با توسعه صنعتی در ایران در تاسیس کارخانه‌های مخمل کاشان، راوند کاشان، ریسندگی اراک، پوشینه بافت قزوین و... نقش داشت. او در سال ۱۳۵۲ یکی از بنیان‌گذاران اصلی کارخانه پلی‌اکریل (اصفهان) و اولین مدیرعامل این مجموعه صنعتی بسیار مهم بود. با پیروزی انقلاب نام اکبر لاجوردیان و خانواده لاجوردی در فهرست ۵۳ نفر مشمولان بند «ب» قانون حفاظت و توسعه صنایع و مصادره اموال قرار گرفت. او که دو سال بعد از انقلاب به آمریکا مهاجرت کرد، ۲۳ اسفند ۱۴۰۱ در این کشور درگذشت.

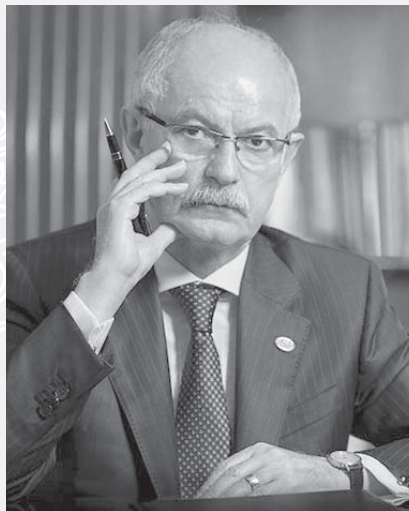

سومبات هاكوپيان، بنیانگذار پوشاک صنعتی هاكوپيان

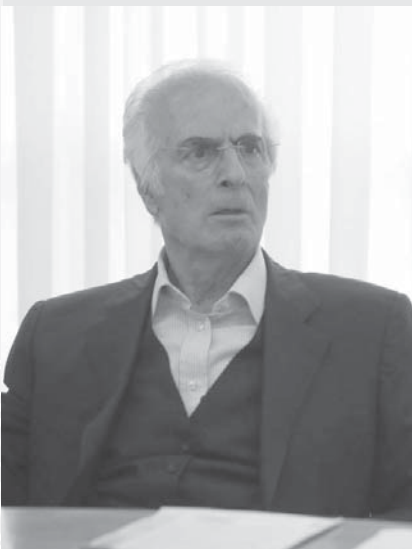
سومبات هاكوپيان کارآفرین حوزه تولید پوشاک صنعتی مردانه در ایران متولد ۱۱ دی سال ۱۳۳۳ در تبریز است. او از سال ۱۳۳۵ وقتی ۱۲ ساله بود وارد حرفه خیاطی و تولید لباس و پوشاک شد. هاكوپيان در سال ۱۳۴۶ با دریافت پروانه دوزندگی مردانه اولین کارگاه تولیدی خود را تاسیس کرد. یکی از کارهای مهم هاكوپيان اجرای نخستین نمایش مد زنده در هتل کنتینانتال در اوایل دهه ۵۰ بود.

او مدسازی جدید را در ایران پایه نهاد و همین موضوع باعث شد به غیر از گرفتن سفارش دوزندگی لباس های مردانه و زنانه، بتواند طراحی و دوخت یونیفورم بر گزار کنندگان بازی های آسیایی در تهران، لباس های رسمی اعضای ارکستر سمفونیک تهران، یونیفورم کادر پروازی ایران ایر و شرکت های مختلف نفتی را بپذیرد. هاكوپيان در نیمه دهه ۵۰، دوره آکادمی خیاطی «مولر» از معتبرترین دوره های طراحی پوشاک جهان را در آلمان گذراند.

او در سال ۱۳۵۴ اولین ژورنال مد ایران را به نام «هوکرپ» منتشر و چند جلد کتاب نیز نوشته و ترجمه کرد. هاكوپيان ضمن تدریس در دانشگاه های الزهرا و «شریعتی» یکی از اعضای اصلی راه اندازی «انجمن طراحان لباس و پارچه ایران» است. هاكوپيان سال ۱۳۹۴ به عنوان پیشکسوت صنعت، معدن و تجارت و کارآفرین برتر کشور شناخته شد و از سوی معاون اول رئیس جمهور مورد تقدیر قرار گرفت.

محمد ضرابیه؛ رئیس هیئت مدیره یزد باف

محمد ضرابیه از دوران جوانی وارد کارخانه یزد باف شد و حالا حدود ۵۰ سال است که در این مجموعه کار می کند و دهه هاست که مدیریت این کارخانه را برعهده دارد. مجموعه نساجی که بزرگترین در ایران و خاورمیانه بوده و بیش از ۲۵۰۰ نفر در آن مشغول به کار هستند. یزد باف، شرکت سهامی عام است که از زمان انقلاب سفید سهام آن به مردم واگذار شد و اکنون این مجموعه بیش از ۸ هزار سهامدار دارد.

مهمترین شاخصه محمد ضرابیه طی چند دهه گذشته فعالیت گسترده برای احیا کارخانه های صنعتی تعطیل شده بوده است. او کارخانه شیشه همدان و پمپ سازی ایران را احیا کرده است. کارخانه شیشه همدان یکی از مهم ترین مجموعه های صنعتی استان همدان است و کارخانه پمپ سازی ایران هم در حال حاضر مهم ترین محور شبکه آب رسانی ایران محسوب می شود. علاوه بر این محمد ضرابیه موسس بانک سامان و بیمه سامان به عنوان یکی از بزرگترین بانک ها و بیمه های خصوصی ایران بوده است. او در حال حاضر سرگرم ساخت ورزشگاه بزرگ شهر یزد است که گفته می شود مدرن ترین مجموعه ورزشی کشور است. محمد ضرابیه متولد سال ۱۳۲۲ در یزد است. او از دوران دبیرستان عصرها و تابستان ها کار می کرد و به صورت رسمی از سال ۱۳۴۰ وارد صنعت نساجی شد. او در سال ۱۳۴۰ زمانی که ۱۸ ساله بود پا در کارخانه ای گذاشت که حالا ۵۰ سال است همه زندگی اش به آن گره خورده است.

احمد صادقیان؛ از بنیانگذاران گروه ستاره کویر یزد

احمد صادقیان متولد شهریور سال ۱۳۳۲ در شهرستان میبد استان یزد است. او فرزند سوم خانواده (یک خواهر و چهار برادر) است و همه اعضای خانواده در حوزه تولید و صنعت فعال هستند. احمد صادقیان در خانواده ای مذهبی و کارآفرینی رشد کرد. او در سال ۱۳۵۵ فارغ التحصیل شد و پس از آن به خدمت سربازی رفت که همزمان بود با دوران انقلاب. سال ۱۳۵۸ با پایان دوران سربازی، به پدرش پیوست که به همراه تعدادی از شرکای خود کارخانه بافت فرش ماشینی «باستان یزد» را راه اندازی کرده بودند و قائم مقام مدیرعامل (پدرش) شد. البته حضور احمد صادقیان در این کارخانه چندان طولانی نبود زیرا سال بعد کاری در استانداری یزد به او پیشنهاد شد. او تولید را حدود یک سال رها کرد و مشاور استاندار شد و حتی به او پیشنهاد فرمانداری شهرستان مهریز شد ولی در نهایت به این نتیجه رسید که کار دولتی و سیاسی با تفکراتش فاصله بسیار دارد بنابراین دوباره به تولید و صنعت بازگشت.

همزمان با رهایی کارهای دولتی، پدر به احمد صادقیان و دیگر برادرانش پیشنهاد داد تا خودشان نخستین کارخانه خانوادگی یعنی کارخانه تولید و بافت فرش ماشینی را راه اندازی کنند؛ در واقع این گونه بود که کارخانه «فرش ستاره کویر یزد» احداث و احمد صادقیان مدیرعامل این کارخانه خانوادگی شد.

